THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—62 213
Winnipeg — Manitoba

נאָך "א לאנד פאר אידן"

פאר דע אידן איז איינע די וועלט. אין די לענדער וואו אידן געפינען זיך אין גרעסערע מאסן, ווערן זיי געדריקט פון פאָליטישן, עקאָנאָמישן און געזעלשאפטלאכן אנטיסעמיטיזם, און אז זיי זוילן אנטלויפן, איז ניטאָ וואו הין, — אלע טויערן זיינען פאר זיי פארמאכט.

עס איז דערפאר קיין וואונדער ניט, וואָס די אידן זוכן מיט ליכט א לאנד וואָס זאָל וועלן האָבן אידן, און זיי כאפן אויף מיט דער גרעסטער צר־פרידנהייט יעדע ידיעה וועגן לענדער וואָס לאדן איין צו זיך אידן, אדער כאָטש וועגן אזעלכע לענדער, וואָס האָבן ניט וואָס אויסצוזעצן קעגן אידי־שער איינוואנדערונג.

מיט א געוויסער צייט צוריק האָט א געוויסע אמעריקאנער אידישע צייטונג פארשפרייט די סענסאציאָנעלע ידיעה, אז שפאניע, וועלכע האָט שוין לאנג הרסה אויף אירע היסטאָרישע פארברעכנס קעגן דעם אידישן פאלק, לאדעם אָפיציעל איין צו זיך די אידן זיי זאָלן קומען און באזעצן זיך אין לאנד. די דאָזיקע ידיעה, וועלכע האָט זיך שפעטער ארויסגעוויזן צו זיין זייער א גוזמא'דיקע, האָט אָבער אין איר צייט געמאכט א שטארקן רושם אויף דער אידישער וועלט.

און איצט איז עס בולגאריע, ווי די "איטא" מעלדעט, האָט סטאיאן אמארטשעווסקי, א דעפוטאט פון פארלאמענט און אן אנגעזעענער בולגא־רישער פאָליטיקער, באזוכנדיק ניז־יארק, געמאכט די פאָלגנדיקע דערקלע־רונג צו דער "איטא":

"דאָס בולגארישע פאָלק לאדעט צו זיך איין די ארימע, פארפאָלגטע און ליידנדיקע אידן פון רומעניע און פוילן, אז זיי זאָלן קומען קיין בולגאריע און העלפן אויסבויען דאָס לאנד וואָס איז רייך מיט נאטור אוצרות. בולגא־ריע איז אן אגריקולטורעל לאנד, און זי וועט זיין צופרידן, אז די אידן וואָס וועלן קומען אהין זאָלן עמאָבירן פארשיידענע אינדוסטריעס, און הייפט־זאכלאך צו אנטוויקלען דאָרטן די שניידערײ".

ה' אמארטשעווסקי האָט דערביי אויך ארויסגערעדט, אז דאָס בולגארישע פאָלק ליידט ניט פון דער אנטיסעמיטישער קרייזיק, און אז די פופציק טויז־זענט אידן וואָס געפינען זיך אין לאנד גענינסן פון פולער גלייכהייט מיט אלע אנדערע בירגער פון לאנד.

אוואדע וועלן אידן אויפנעמען מיט צופרידנהייט און דאנקבארקייט די דאָזיקע איינלאדונג. ס'איז אונז פשוט אנגענעם צו הערן א פריינטלאך וואָרט, וואָס מיר הערן גאנץ זעלטן, און צו וויסן, אז עס זיינען נאָך דאָ וויינקעלאך אפילו אין איראָפּע, און נאָך אויף דער סאמע גרעניץ פון דער ארכי־אנטיסעמיטישער רומעניע. וואו מען זוכט ניט אויסצוראטן די אידן, און וואו עס זיינען נאָך דאָ פאָליטישע פירער, וואָס באטראכטן די אידן פאר א גוצלאכן עלעמענט און ווילן נאָך האָבן מער אידן ביי זיך אין לאנד.

ליידער האָט אָבער אָט די גרויסמוטיקע איינלאדונג פון א בולגארישן פאָליטישן פירער קיין גרויסע פראקטישע באדייטונג ניט. ערשטנס, זיינען אזעלכע איינלאדונגען ניכער ווי אלץ אויסדרוקן פון פריוואטע מיינונגען, און, צווייטנס, וועגן זיי זאָלן אפילו ארויסגעגעבן ווערן אָפיציעל פון דער רע־גירונג, וואָלט דאָס וויניק געהאלפן צו פארלייכטערן די אידישע לאגע.

אויב אין בולגאריע איז באמת ניטאָ קיין אנטיסעמיטיזם, איז דאָס ניט דערפאר ווייל די בולגארן זיינען בטבע בעסערע מענשן ווי זייערע שכנים אין רומעניע, אָדער ווי די אונגארן, וועלכע זיינען זייערע נאָענטע ראסן־קרובים. דאָס איז גיכער דערפאר, ווייל אין בולגאריע איז דער פראָצענט פון אידן זייער א קליינער, און ווייל די בולגארן, כמעט אין אויסשליסלאך פויע־ריש פאָלק, האָבן נאָך ניט קיין באדייטנדיקע שטעט און קיין שטאָטיקן לעבן, און פאָלגלאך אויך ניט קיין קאמף פאר שטאָטיקע פאָזיציעס.

זאָלן קיין בולגאריע קומען א סך אידן און אנטוויקלען דאָרטן א גרע־סערע אינדוסטריע און א גרעסערן האנדל, דאן וועט זיך שוין במילא אנט־וויקלען א קאמף פאר שטאָטיקע פאָזיציעס, און עס וועט זיך אנטוויקלען א אנטיסעמיטיזם, דורך וועלכן בולגארן וועלן זוכן ארויסצושטויסן צוריק די אידן, וועלכע זיי האָבן פריער איינגעלאדן און וועלכע האָבן אָט די שטאָטי־קע פרנסות אויסגעבויט און אנטוויקלט.

דאָס איז פארגעקומען אין אנדערע איראָפּייאישע לענדער, און ס'איז ניטאָ קיין אורזאך, פארוואָס אין בולגאריע זאָל די געשיכטע ניט איבער־חזר'ן זיך. א גרויסע אידישע איינוואנדערונג אין בולגאריע, פון א שטאָטיקן באדייטנדיקן שטאָט, וועט פירן בלויז צו דעם, אז נאָך אן איראָפּייאיש לאנד וואָס איז נאָך פארהעלטנמעסיק פריי פון אנטיסעמיטיזם, זאָל פארפעסטעט ווערן פון דער קריינק.

נו, נאטירלאך, וואלטן פאָרט א היבש ביסל אידן פון פוילן, רומעניע און א. וו. געלאָפן קיין בולגאריע, פון'ם פארטיקן גיהנום אויף א לאנד וואָס איז נאָך דערווייל פריי פון אנטיסעמיטיזם און וואו מען קאָן כאָטש דערווייל אפכאפן דעם אָטעם. מיר זיינען אָבער נאָך ווייט ניט זיכער, אז די בולגא־רישע רעגירונג וועט באמת דערמוטיקן אידישע איינוואנדערונג.

"ישועות" אויף אידן אין פוילן

זינט דער פוילישער אמבאסאדאר אין וואשינגטאן האָט געהאט א שמועס מיט די אמעריקאנער אידישע פירער, און האָט זיי צוגעזאגט אז די פוילישע רעגירונג פלאנט ערנסטע מיטלען צו פארבעסערן די אידישע לאגע אין פוילן, — האלטן אין איין אנקומען ידיעות וועגן "ישועות" אויף די אידן אין פוילן.

אָט זיינען עטלאכע פון זיי:

1. די פוילישע רעגירונג אנאָנסירט א פלאן פון קאָפּעראטיוון פארן פארקויף פון שפייז פראָדוקטן, וואָס וועט מאכן א סוף צו דעם קליינעם פרי־וואסן האנדל מיט אזעלכע פראָדוקטן. דאָס וועט רואינירן דאָס וואָס איז נאָך פארבליבן פון'ם אידישן קליין האנדל.

2. די רעגירונג אנאָנסירט, אז אלע בעל־מלאכה'ס וועלן מוזן דורכ־מאכן אן עקזאמען, און בלויז די וואָס וועלן אויסהאלטן דעם עקזאמען וועלן קריגן פאטענטן אָנצוגיין מיט זייער באשעפטיקונג. אזוי ווי די עקזאמענגא־טאָרן זיינען פאָליאקן און די מייסטע פון זיי האָבן ליב אידן פון דער ווייטן, איז עס זיכער, אז מויזנטער אידישע בעל־מלאכה'ס וועלן ניט אויסהאלטן דעם עקזאמען און וועלן ניט טאָרן מער באשעפטיקן זיך מיט זייער מלאכה.

3. דער גיבערנאטאָר פון שלעזיע האָט ארום פערציק פראָצענט פון די אידישע פעדלערס אין דער פראָווינץ אָפּגעזאָגט זיך פון צו באנייען זייע־רע פאטענטן פאר'ן נייעם יאָר.

דאָס זיינען בלויז עטלאכע פון אלע "ישועות". וואָס זיינען אנאָנסירט געוואָרן, דאכט זיך, אין משך פון איין וואך צייט. עס זיינען דאָ נאָך און נאָך.

און דאָס ווייזט אז דער פוילישער אמבאסאדאר אין וואשינגטאן האָט ניט גערעדט אין דער וועלט אריין. און אז די פוילישע רעגירונג האָט טאקע באמת בדעה צו לייזן דאָס אידישע פראָבלעם אויף א גרינדלאכן אופן, — דורך פארהינגערן די אידישע באפעלקערונג אויף טויט . . .

ביי א ליטעראַרישער שמחה

(א בריוו פון טאָראָנטאָ)

פון נ. סטאָלניץ

הפנים אזוי האָט דער גורל געוואָלט, אז דר. קאצענעלענבאגן'ס בוך "דיינעם", אויף וועלכן ער האָט ערנסט געארבעט יארן לאנג אין ליטע, און נעצילט מיט א כונה צו שאפן אן ענגע פריינטשאפט צווישן די אידן מיט זייערע ארומיקע ליט־ווישע און לעטישע שכנים, זאָל דוקא דער־שיינען דאָ, ביי אונז אין דער וויטער קאָ־נאדע, און דאָך באקומען אזא ווארימען אפפלאנז אפילו ביי די ליטווינער און לע־טען — א פאקט, אז די דאָזיקע נאציאָנא־לע גרופּן וואָס געפינען זיך אין טאָראָנטאָ האָבן מיט צופרידנהייט געשיקט צום באנ־קעט זייערע פארשטייער.

דאָס בוך טראָגט נאָך מיט זיך פיל מער חשיבות וואָס דוקא איצט, ווען כמעט דער גאנצער הלל איז פאר'סמ'ט פון העסלאכן שאוועניזם, נאליקן פעלקער־האָס, ווען אי־בעראל האלט מען אין איין שלייפן און גרייטן די כלי־זין איין פאלק קעגן צווייטן, איז יעדער פרידלאכער טאָן, יעדער פעל־קער פארברידערונגס־קלאנג פאר אונז ווי א באלזאם, א דערקוויקונג און אפפרי־שונג אין דער שווער געפרעסטער שטימונג וואָס איז ארומגעצאמט געוואָרן מיט די נראבע אומדערטרעגלאכע קייטן פון פאר־כישופ'טן שוואַרצן מיליטאריסטישן כח...

און אז אונזער אידיש־אינטעלעקטועלע טאָראָנטאָ האָט יא געהערייט פארשטאנען אפצושאצן די באדייטונג פון אזעלכע שא־פונגען איז געווען בולט דערפון, וואָס מען האָט קאצענעלענבאגנען פון'ם בוך, — אין איין יאר צייט וואָס ער געפינט זיך ביי אונז אין טאָראָנטאָ, דערפעלאכט ארויס־צוגעבן זיין בוך אויף א גאר געהויבענעם אופן, און די קולטור געזעלשאפט, וועלכע איז די ארויסגעבערן פון'ם בוך, האָט אים אויך געגעבן א גאר פאסיקן באנקעט לכבוד דער בוך דערשיינונג.

אויף אן אנלאכן שטייגער האָט אויך אנגעמערקט אין זיין דערעפענונגס רעדע דער פארזיצער פון'ם באנקעט, ל. קאָל־דאָווסקי, אז די אידישע קולטורעלע טאָ־ראָנטאָ מעג באמת שטאָלץ זיין מיט אזא אינטעלעקטועלן כח וואָס זיי האָט צוגעאָר־מען אין דער פערזאָן פון דר. קאצענעלענ־באגען. פאר טאָראָנטער פינאנציעל־ארי־מער קולטור געזעלשאפט איז די ארויסגע־בונג פון'ם דאָזיקן ווערק געווען פארבונדן מיט פיל שוועריקייטן, אבער דאָך זיינען די אייניקע נאָענטסטע פריינט פון'ם מחבר אויף א מינוט ניט אנטוישט געווען, רען, און עקשנות'דיק אנגענאגענען מיט דער ארבעט ביז זיי האָבן דערפירט זייער רצון צום ציל.

דאָס ערשטע באגריסונגס וואָרט האָט דער באנקעט פארזיצנדער געגעבן צו ערשטן פאָמעראנץ, אלס פארשטייער און סעקרע־טאר פון דער היגער קולטור געזעלשאפט, וועלכע איז איינגטלאך דער הייפט מחותן פון דער דאָזיקער שמחה.

ג. פאָמעראנץ האָט אין זיין באגריסונג אנב אויך באטאָנט, אז דאָס איז ניט דער ערשטער טרעט קאצענעלענבאגנס אין דער אידישער ליטעראטור, נאָר ער איז שוין א תושב מיט א רייכער צאָל ערנ־סטערע דערציילונגען וואָס האָט אויסגע־רופן דעם וואַרימסטן באפלאנז מצד דער קריטיק. דער זעלבער דערנער גייט נאָך וויטער און שטרייכט אונטער, אז די היינ־טיקע אידישע בוך־פייערונג איז ניט בלויז א לאָקאלער יום־טוב פאר דעם עגגן אידיש־קולטורעלן קרייז פון טאָראָנטאָ, נאָר אויך פאר דער גאנצער אידישער ליטעראטור וועלכע האָט ליידער ניט קיין אפטע יום־טובים.

"מען רייסט מיט צוואנגען ווי שווערע פעלזן אייזער מען קאָן באוויין ארויסגע־בען א ניי אידיש־בוך, און דאָ האָט אונ־זער ארימע קולטור־געזעלשאפט אין טאָ־ראָנטאָ באוויין אויף אזא פייערלאכן אופן ארויסצוגעבן א ניי אידיש ווערק ביי וויים געדעקטע טישן אנגעפילט מיט אכילה ושתיה און באהאנגען מיט העל באלויכ־טענע לאמפּן, נאָר ווי ביי ליכטן... אז מיר מיט אונזערע שוואכע אקסלען האָבן זיך געקאנט פארמעסטן ארויסצוגעבן אזא ווערטפול בוך פון באלקלאָרע קאָסטן פון 500 זיי־טען, איז עס פאר אונז זיכער א גאר אומ־שאצבארער גרויסער קולטורעלער טוב.

א געלבערג איז געווען דער צווייטער וואָס באקומט א באגריסונגס וואָרט אין נאָמען פון שול־קאָמיטעט פון טאָראָנטאָר ארבעטער־רינג. אויך ער שטרייכט אונטער אז דאָס דאָזיקע בוך איז א גוואלדיקער בייטראג צו דער אידישער ליטעראטור, הגם דער זעלבער איז ניט איינגאנצן איינ־שטימיק מיט'ן פארזיצער, אז דאָס פאר־טיפן זיך און איבערגעבן דעם פאלקלאָר פון אונזערע שכנ'ישע אקסלען האָבן זיך געקאנט פארמעסטן ארויסצוגעבן אזא פון אונזערע שוואכע אקסלען, נאָר אויך פון אונזערע אייגענע אנגעלאנד, פאר וואָס האָט עס אויף איר ניט געווירקט כאָטש איר רייכע ליטעראטור איז איבער־געוועזט געוואָרן אין אלע שפּראכן...

עס האָבן באגריסט נאָך א רייע אנדערע פארשטייער: שמואל גרין, אין נאָמען פון שטאָט־קאָמיטעט פון קולטור געזעלשאפט, (דער שטאָט קאָמיטעט נעמט היינט צו טאָג שוין ארום זעקס צווייגן אין טאָראָנ־טאָ;) א פארשטייער אין ליטווינישן קלוב דער "דיינעם" מחבר, ענטפערט זיי אין ליטוויש.

מישא קאצענעלענבאגען, א זון פון מחבר, ניט איבער זייערע ביידנס ווערטער אין אידיש.

דער ליטווישער פארשטייער האָט אויס־גערדיקט זיין צופרידנהייט וואָס זייערע "דיינעם" וועלכע האָבן אזוי שטארק אינ־טערעסירט די דייטשע פאעזיע, געטע, היי־נע און א סך אנדערע, האָבן אויך אפּ־קלאנג באקומען אפילו אין דער ווייטער קאנאדע, א דאנק דעם בעל שמחה, דר. קאצענעלענבאגען.

פ. בימקא וועלכער איז איצט גראר צו נאסט אין טאָראָנטאָ. האָט אין זיין באגריסונג אויס'ן באנקעט אויסגעדריקט זיין באדייטונג אויפן שטאָטיקן געדאנק פארמעסטן ארויסצוגעבן אזא פייערלאכן אופן אין אידיש ווערק ביי וויים געדעקטע טישן אנגעפילט מיט אכילה ושתיה און באהאנגען מיט העל באלויכ־טענע לאמפּן, נאָר ווי ביי ליכטן... אז מיר מיט אונזערע שוואכע אקסלען האָבן זיך געקאנט פארמעסטן ארויסצוגעבן אזא ווערטפול בוך פון באלקלאָרע קאָסטן פון 500 זיי־טען, איז עס פאר אונז זיכער א גאר אומ־שאצבארער גרויסער קולטורעלער טוב.

א געלבערג איז געווען דער ערשטער וואָס באקומט א באגריסונגס וואָרט אין נאָמען פון שול־קאָמיטעט פון טאָראָנטאָר ארבעטער־רינג. אויך ער שטרייכט אונטער אז דאָס דאָזיקע בוך איז א גוואלדיקער בייטראג צו דער אידישער ליטעראטור, הגם דער זעלבער איז ניט איינגאנצן איינ־שטימיק מיט'ן פארזיצער, אז דאָס פאר־טיפן זיך און איבערגעבן דעם פאלקלאָר פון אונזערע שכנ'ישע אקסלען האָבן זיך געקאנט פארמעסטן ארויסצוגעבן אזא פון אונזערע אייגענע אנגעלאנד, פאר וואָס האָט עס אויף איר ניט געווירקט כאָטש איר רייכע ליטעראטור איז איבער־געוועזט געוואָרן אין אלע שפּראכן...

עס האָבן באגריסט נאָך א רייע אנדערע פארשטייער: שמואל גרין, אין נאָמען פון שטאָט־קאָמיטעט פון קולטור געזעלשאפט, (דער שטאָט קאָמיטעט נעמט היינט צו טאָג שוין ארום זעקס צווייגן אין טאָראָנ־טאָ;) א פארשטייער אין ליטווינישן קלוב דער "דיינעם" מחבר, ענטפערט זיי אין ליטוויש.

מישא קאצענעלענבאגען, א זון פון מחבר, ניט איבער זייערע ביידנס ווערטער אין אידיש.

דער ליטווישער פארשטייער האָט אויס־גערדיקט זיין צופרידנהייט וואָס זייערע "דיינעם" וועלכע האָבן אזוי שטארק אינ־טערעסירט די דייטשע פאעזיע, געטע, היי־נע און א סך אנדערע, האָבן אויך אפּ־קלאנג באקומען אפילו אין דער ווייטער קאנאדע, א דאנק דעם בעל שמחה, דר. קאצענעלענבאגען.

פ. בימקא וועלכער איז איצט גראר צו נאסט אין טאָראָנטאָ. האָט אין זיין באגריסונגס אויס'ן באנקעט אויסגעדריקט זיין באדייטונג אויפן שטאָטיקן געדאנק פארמעסטן ארויסצוגעבן אזא פייערלאכן אופן אין אידיש ווערק ביי וויים געדעקטע טישן אנגעפילט מיט אכילה ושתיה און באהאנגען מיט העל באלויכ־טענע לאמפּן, נאָר ווי ביי ליכטן... אז מיר מיט אונזערע שוואכע אקסלען האָבן זיך געקאנט פארמעסטן ארויסצוגעבן זיך אין אזא ווערטפול בוך פון באלקלאָרע קאָסטן פון 500 זיי־טען, איז עס פאר אונז זיכער א גאר אומ־שאצבארער גרויסער קולטורעלער טוב.

א געלבערג איז געווען דער ערשטער וואָס באקומט א באגריסונגס וואָרט אין נאָמען פון שול־קאָמיטעט פון טאָראָנטאָר ארבעטער־רינג. אויך ער שטרייכט אונטער אז דאָס דאָזיקע בוך איז א גוואלדיקער בייטראג צו דער אידישער ליטעראטור, הגם דער זעלבער איז ניט איינגאנצן איינ־שטימיק מיט'ן פארזיצער, אז דאָס פאר־טיפן זיך און איבערגעבן דעם פאלקלאָר פון אונזערע שכנ'ישע אקסלען האָבן זיך געקאנט פארמעסטן ארויסצוגעבן אזא פון אונזערע אייגענע אנגעלאנד, פאר וואָס האָט עס אויף איר ניט געווירקט כאָטש איר רייכע ליטעראטור איז איבער־געוועזט געוואָרן אין אלע שפּראכן...

עס האָבן באגריסט נאָך א רייע אנדערע פארשטייער: שמואל גרין, אין נאָמען פון שטאָט־קאָמיטעט פון קולטור געזעלשאפט, (דער שטאָט קאָמיטעט נעמט היינט צו טאָג שוין ארום זעקס צווייגן אין טאָראָנ־טאָ;) א פארשטייער אין ליטווינישן קלוב דער "דיינעם" מחבר, ענטפערט זיי אין ליטוויש.

מישא קאצענעלענבאגען, א זון פון מחבר, ניט איבער זייערע ביידנס ווערטער אין אידיש.

דער ליטווישער פארשטייער האָט אויס־גערדיקט זיין צופרידנהייט וואָס זייערע "דיינעם" וועלכע האָבן אזוי שטארק אינ־טערעסירט די דייטשע פאעזיע, געטע, היי־נע און א סך אנדערע, האָבן אויך אפּ־קלאנג באקומען אפילו אין דער ווייטער קאנאדע, א דאנק דעם בעל שמחה, דר. קאצענעלענבאגען.

פ. בימקא וועלכער איז איצט גראר צו נאסט אין טאָראָנטאָ. האָט אין זיין באגריסונגס אויס'ן באנקעט אויסגעדריקט זיין באדייטונג אויפן שטאָטיקן געדאנק פארמעסטן ארויסצוגעבן אזא פייערלאכן אופן אין אידיש ווערק ביי וויים געדעקטע טישן אנגעפילט מיט אכילה ושתיה און באהאנגען מיט העל באלויכ־טענע לאמפּן, נאָר ווי ביי ליכטן... אז מיר מיט אונזערע שוואכע אקסלען האָבן זיך געקאנט פארמעסטן ארויסצוגעבן זיך אין אזא ווערטפול בוך פון באלקלאָרע קאָסטן פון 500 זיי־טען, איז עס פאר אונז זיכער א גאר אומ־שאצבארער גרויסער קולטורעלער טוב.

א געלבערג איז געווען דער ערשטער וואָס באקומט א באגריסונגס וואָרט אין נאָמען פון שול־קאָמיטעט פון טאָראָנטאָר ארבעטער־רינג. אויך ער שטרייכט אונטער אז דאָס דאָזיקע בוך איז א גוואלדיקער בייטראג צו דער אידישער ליטעראטור, הגם דער זעלבער איז ניט איינגאנצן איינ־שטימיק מיט'ן פארזיצער, אז דאָס פאר־טיפן זיך און איבערגעבן דעם פאלקלאָר פון אונזערע שכנ'ישע אקסלען האָבן זיך געקאנט פארמעסטן ארויסצוגעבן זיך זיין זיי־ער א גוזמא'דיקע, האָט אָבער אין איר צייט געמאכט א שטארקן רושם אויף דער אידישער וועלט.

און איצט איז עס בולגאריע, ווי די "איטא" מעלדעט, האָט סטאיאן אמארטשעווסקי, א דעפוטאט פון פארלאמענט און אן אנגעזעענער בולגא־רישער פאָליטיקער, באזוכנדיק ניז־יארק, געמאכט די פאָלגנדיקע דערקלע־רונג צו דער "איטא":

"דאָס בולגארישע פאָלק לאדעט צו זיך איין די ארימע, פארפאָלגטע און ליידנדיקע אידן פון רומעניע און פוילן, אז זיי זאָלן קומען קיין בולגאריע און העלפן אויסבויען דאָס לאנד וואָס איז רייך מיט נאטור אוצרות. בולגא־ריע איז אן אגריקולטורעל לאנד, און זי וועט זיין צופרידן, אז די אידן וואָס וועלן קומען אהין זאָלן עמאָבירן פארשיידענע אינדוסטריעס, און הייפט־זאכלאך צו אנטוויקלען דאָרטן די שניידערײ".

ה' אמארטשעווסקי האָט דערביי אויך ארויסגערעדט, אז דאָס בולגארישע פאָלק ליידט ניט פון דער אנטיסעמיטישער קרייזיק, און אז די פופציק טויז־זענט אידן וואָס געפינען זיך אין לאנד גענינסן פון פולער גלייכהייט מיט אלע אנדערע בירגער פון לאנד.

אוואדע וועלן אידן אויפנעמען מיט צופרידנהייט און דאנקבארקייט די דאָזיקע איינלאדונג. ס'איז אונז פשוט אנגענעם צו הערן א פריינטלאך וואָרט, וואָס מיר הערן גאנץ זעלטן, און צו וויסן, אז עס זיינען נאָך דאָ וויינקעלאך אפילו אין איראָפּע, און נאָך אויף דער סאמע גרעניץ פון דער ארכי־אנטיסעמיטישער רומעניע. וואו מען זוכט ניט אויסצוראטן די אידן, און וואו עס זיינען נאָך דאָ פאָליטישע פירער, וואָס באטראכטן די אידן פאר א גוצלאכן עלעמענט און ווילן נאָך האָבן מער אידן ביי זיך אין לאנד.

ליידער האָט אָבער אָט די גרויסמוטיקע איינלאדונג פון א בולגארישן פאָליטישן פירער קיין גרויסע פראקטישע באדייטונג ניט. ערשטנס, זיינען אזעלכע איינלאדונגען ניכער ווי אלץ אויסדרוקן פון פריוואטע מיינונגען, און, צווייטנס, ווען זיי זאָלן אפילו ארויסגעגעבן ווערן אָפיציעל פון דער רע־גירונג, וואָלט דאָס וויניק געהאלפן צו פארלייכטערן די אידישע לאגע.

ג. פאָמעראנץ האָט אין זיין באגריסונג אנב אויך באטאָנט, אז דאָס איז ניט דער ערשטער טרעט קאצענעלענבאגענס אין דער אידישער ליטעראטור, נאָר ער איז שוין א תושב מיט א רייכער צאָל ערנ־סטערע דערציילונגען וואָס האָט אויסגע־רופן דעם וואַרימסטן באפלאנז מצד דער קריטיק. דער זעלבער דערנער גייט נאָך ווייטער און שטרייכט אונטער, אז די היינ־טיקע אידישע בוך־פייערונג איז ניט בלויז א לאָקאלער יום־טוב פאר דעם עגגן אידיש־קולטורעלן קרייז פון טאָראָנטאָ, נאָר אויך פאר דער גאנצער אידישער ליטעראטור וועלכע האָט ליידער ניט קיין אפטע יום־טובים.

"מען רייסט מיט צוואנגען ווי שווערע פעלזן אייזער מען קאָן באוויין אויסגע־בען א ניי אידיש־בוך, און דאָ האָט אונ־זער ארימע קולטור־געזעלשאפט אין טאָ־ראָנטאָ באוויין אויף אזא פייערלאכן אופן ארויסצוגעבן א ניי אידיש ווערק ביי וויים געדעקטע טישן אנגעפילט מיט העל באלויכ־טענע לאמפּן, נאָר ווי ביי ליכטן... אז מיר מיט אונזערע שוואכע אקסלען האָבן זיך געקאנט פארמעסטן ארויסצוגעבן זיך אין אזא ווערטפול בוך פון באלקלאָרע קאָסטן פון 500 זיי־טען, איז עס פאר אונז זיכער א גאר אומ־שאצבארער גרויסער קולטורעלער טוב.

א געלבערג איז געווען דער ערשטער וואָס באקומט א באגריסונגס וואָרט אין נאָמען פון שול־קאָמיטעט פון טאָראָנטאָר ארבעטער־רינג. אויך ער שטרייכט אונטער אז דאָס דאָזיקע בוך איז א גוואלדיקער בייטראג צו דער אידישער ליטעראטור, הגם דער זעלבער איז ניט איינגאנצן איינ־שטימיק מיט'ן פארזיצער, אז דאָס פאר־טיפן זיך און איבערגעבן דעם פאלקלאָר פון אונזערע שכנ'יש